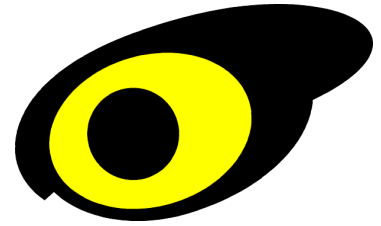

Stichting **STONE** Steenuilenoverleg Nederland

Jaarverslag 2023

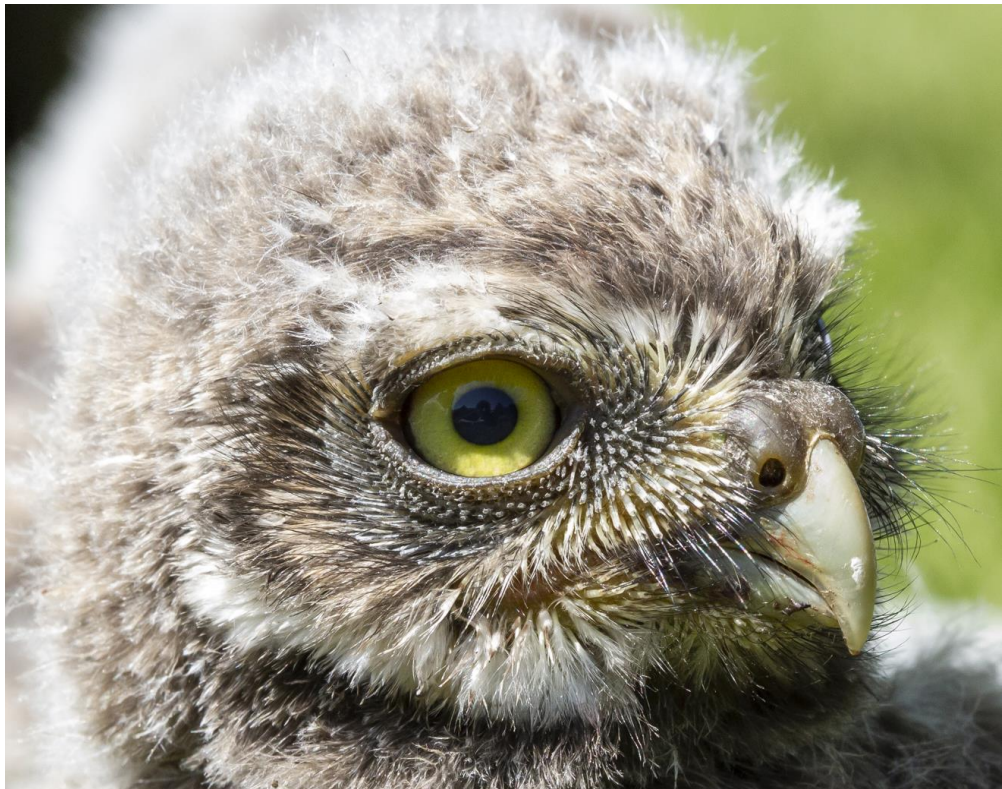

foto: André Eijenaar

JAARVERSLAG 2023

Inhoud

<i>STONE</i>	-	2
<i>Organisatie 2023</i>	-	2
<i>Onderzoek & bescherming</i>	-	4
<i>Communicatie & publiciteit</i>	-	6
<i>Publicaties</i>	-	8

STONE

Doelstelling STONE

“De belangenbehartiging van de steenuil in het algemeen en het bevorderen van het onderzoek en de bescherming van de steenuil in het bijzonder.”

Missie STONE

STONE is het Nederlandse platform voor het uitwisselen van kennis en informatie ter bevordering van de bescherming van en het onderzoek naar de Steenuil.

Algemeen en organisatie

STONE Steenuilenoverleg Nederland is opgericht op 8 maart 1997. STONE is een landelijke werkgroep die steenuilen-bescherming en -onderzoek coördineert, stimuleert en faciliteert. Daartoe wordt samengewerkt met relevante binnen- en buitenlandse, professionele en vrijwilligersorganisaties.

Sinds 14 januari 2000 is STONE een stichting. STONE is een vrijwilligersorganisatie, zonder betaalde krachten. De werkzaamheden worden landelijk aangestuurd en gecoördineerd door het bestuur. STONE houdt geen kantoor; de bestuursleden werken vanuit huis waardoor de organisatiekosten minimaal zijn. De bestuursleden ontvangen geen vergoeding, maar krijgen hun (reis)kosten vergoed.

Er is binnen Nederland een groot netwerk van vele honderden steenuilvrijwilligers die veelal via lokale en regionale werkgroepen mede onder de vlag van STONE hun activiteiten ontplooiën. Dit netwerk is de basis voor bescherming en onderzoek. STONE beschouwt de ondersteuning en het behoud van het netwerk als een belangrijke taak.

Organisatie 2023

Bestuur

Het bestuur bestond in 2023 uit drie leden.

Bestuurssamenstelling 1-1-2023

Ronald van Harxen – voorzitter
Pascal Stroeken – secretaris
Theo Boudewijn – penningmeester

Bestuurssamenstelling 31-12-2023

Ronald van Harxen – voorzitter
Pascal Stroeken – secretaris
Theo Boudewijn – penningmeester

In 2023 werd op het administratieve vlak ondersteunend werk verricht door (oud-bestuurslid) Joep van de Laar en Mary-Anne Verhoofstad. Zij verzorgden de administratie van de abonnees van het tijdschrift *Uilen*.

Het bestuur heeft in 2023 intensief overleg gevoerd via mailverkeer en enkele (digitale) vergaderingen.

Regiostructuur

Sinds 2004 is er een landelijk dekkend netwerk van STONE-regiocontactpersonen (RC's). De RC's vervullen in de dagelijkse praktijk de voorpostfunctie in de regio en regelen allerlei STONE-gerelateerde zaken, zoals verzoeken om ondersteuning en het beantwoorden van vragen uit de regio.

jaarverslag 2023

Daarnaast zijn de RC's een klankbord voor het landelijke bestuur. In voorkomende gevallen zijn de RC's door het bestuur geraadpleegd of gevraagd om ondersteuning met allerhande praktische zaken.

In 2023 hebben bestuur en RC's tweemaal, in februari en september, vergaderd over uiteenlopende onderwerpen.

Veel RC's zijn inmiddels al jarenlang in functie. In 2023 werden de regio's vertegenwoordigd door:

Friesland	Henk van den Berg
Groningen	Jan van 't Hoff
Drenthe	Erwin Bruulsema
West-Overijssel	vacant (via Twente)
Twente	Albert Stevens
Noord-Holland	Ellen de Bruin
Utrecht	Johan Tuls
Achterhoek-Liemers	Bert Kwakkel
Veluwe	Geert van Dijk
Betuwe	Frans Jacobs
Zuid-Holland	Michel Kuijpers
Zeeland	Alex de Smet
Brabant	Joost Nijkamp en Brabants Landschap
Limburg	Geco Visscher

Begunstigers

De bescheiden toename van het aantal begunstigers die in voorgaande jaren werd geconstateerd heeft ook in 2023 een vervolg gekregen. Op 31 december 2023 stonden 562 personen als betalend begunstiger geregistreerd. Begunstigers zijn vaak jarenlang trouw aan STONE.

Financieel

Zie apart gepubliceerd financieel overzicht.

Sinds jaar en dag vormen de jaarlijkse bijdragen van onze begunstigers de belangrijkste inkomstenbron van STONE. Begunstigers betaalden in 2023 minimaal € 17,50 per kalenderjaar (vanuit buitenland:

€ 22,50). Daarbij is inbegrepen een abonnement op het tijdschrift *Uilen*. Een toenemend aantal begunstigers maakt gebruik van de mogelijkheid om de begunstigerbijdrage jaarlijks automatisch via incasso te laten innen. Inmiddels heeft een groot deel van de begunstigers een schriftelijke machtiging afgegeven. Gerichte oproepen via e-mails brachten ook in het verslagjaar veel 'slappende' begunstigers ertoe hun jaarbijdrage over te maken. Al met al hebben deze inspanningen de financiële basis van STONE aanzienlijk versterkt.

Het bestuur is erg verheugd met het feit dat vele begunstigers een extra bijdrage hebben overgemaakt bovenop de minimumbijdrage, alsmede dat een aantal forse eenmalige donaties is ontvangen. Uiteraard voelen wij ons hierdoor extra gesteund bij onze activiteiten. Overigens wordt het grootste deel van de begunstigersbijdragen besteed aan de productie en verzending van *Uilen*.

Ter voldoening aan de regels die gelden voor ANBI-erkende organisaties worden de jaarrekening en balans over 2023 in voorjaar 2024 op de website gepubliceerd.

Vogelbescherming Nederland ondersteunde de werkzaamheden van STONE in 2023 met een bijdrage voor de uitgave van het tijdschrift *Uilen* 13.

Algemeen contactadres

STONE beschikt over een landelijk contactadres (secretariaat). Slagvaardig reageren en handelen is daarbij uitgangspunt. In 2023 zijn met grote regelmaat mails (en soms telefoontjes) van allerlei aard binnengekomen, van onder meer particulieren en vrijwilligers / steenuilen-werkgroepen, maar ook van overheden en ecologische adviesbureaus. Voor regionaal getinte vragen zijn de RC's de eerste aanspreekpunten.

Samenwerking Nederland

Ook in 2023 werkte STONE voor de realisatie van de doelstellingen structureel samen met diverse professionele organisaties op het gebied van bescherming en onderzoek:

- Vogelbescherming Nederland
- Sovon Vogelonderzoek Nederland
- Vogeltrekstation

Voor de realisatie van het tijdschrift *Uilen* is samengewerkt met andere landelijke uilenwerkgroepen: KWN Kerkuilenwerkgroep Nederland en OWN Oehoewerkgroep Nederland.

Daarnaast zijn, met name door de RC's, frequent contacten onderhouden met lokale en regionale werkgroepen en organisaties.

Samenwerking internationaal

STONE werkt sinds de oprichting van de Steenuilenwerkgroep van Natuurpunt in 2013 samen met deze Vlaamse zusterorganisatie. Ook in Vlaanderen zijn vele vrijwilligers actief met steenuilenbescherming en -onderzoek, en maken onder meer gebruik van de handleiding voor broedbiologische onderzoek die STONE samen met de Vlaamse steenuilenwerkgroep in 2016 heeft uitgegeven. Ieder jaar bezoeken de STONE-bestuursleden de gewestelijke Vlaamse steenuilencontactdag en verzorgen enkele bijdragen, en bezoekt een Vlaamse delegatie de Nederlandse (steen)uilendag.

STONE was daarnaast in de persoon van Ronald van Harxen aanwezig op het World Owl Conference in La Crosse (WI/VS). Hij heeft daar een presentatie gegeven over de resultaten van 50 jaar reproductieonderzoek in Nederland.

Onderzoek & bescherming

Reproductieonderzoek

Broedbiologisch of reproductieonderzoek is één van de belangrijkste pijlers van het onderzoek aan steenuilen. De inspanning om zoveel mogelijk nestonderzoekers te stimuleren hun broedgegevens op Sovon-Nestkaart (nationale database) te zetten werpt al vele jaren zijn vruchten af. De trend dat er jaarlijks meer nestkaarten worden ingevuld zette ook in het verslagjaar door. De steenuil behoort hiermee tot een van de best onderzochte broedvogelsoorten in Nederland.

De Handleiding broedbiologisch onderzoek Steenuil van STONE wordt door veel vrijwilligers als een nuttig hulpmiddel ervaren om de kwaliteit van het reproductieonderzoek te verbeteren.

Analyse 50 jaar reproductie

In kader van het 25-jarig bestaan heeft STONE i.s.m. Sovon begin 2023 het rapport "50 jaar reproductie van de steenuil in Nederland" (73 pp) uitgebracht. Dat rapport is de weerslag van een analyse van bijna 33.000 nestkaarten uit de periode 1971-2022. Het 25-jarig bestaan van STONE leek een goed moment de gegevens eens grondig te analyseren en in een rapport uit te brengen. Nooit eerder werd de reproductie van de steenuil zo nauwgezet onder de loep genomen. Het heeft dan ook een vrucht aan resultaten én de input voor een nieuw project opgeleverd.

De hoofdconclusie is, dat de reproductie van steenuil in de afgelopen vijftig jaar op peil is gebleven. Uiteraard wisselen goede (bijv. 2019) en slechte jaren (2022) elkaar af, maar door de bank genomen laten legselgrootte, aantal jongen en nestsucces een stabiele trend zien. Muizen blijken daarbij een belangrijke rol te spelen. Dat is goed nieuws tegen de achtergrond van de teruglopende

aantallen en de areaalinkrimping in dezelfde periode. Wel is een klein, maar consistent verschil te zien tussen klei- en zandgronden, waarbij op kleigronden de reproductie iets achterblijft bij die op de zandgronden. Dat spoort met de aantalsontwikkeling die door Sovon vastgesteld is. Terwijl de aantallen op zandgronden stabiliseren of licht vooruitgaan, neemt de soort op de kleigronden nog steeds af. Er zijn aanwijzingen dat voedsel daarbij een rol speelt. Reden voor STONE en Sovon daar de komende jaren eens wat dieper in de te duiken.

Het rapport is gratis toegestuurd aan alle begunstigers van STONE en via Sovon aan alle inzenders van reproductiegegevens van de afgelopen jaren die (nog) geen begunstiger zijn. Door derden kan het rapport voor € 6,- (inclusief verzendkosten) worden besteld bij STONE. Het rapport is gratis als [pdf op de website](#) beschikbaar.

Productie van het rapport is mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van het Bettie Wiegman Fonds en het Rob Goldbach Publicatie Fonds.

Voedselonderzoek klei en zand

De verschillen in reproductie tussen zand en klei zijn aanleiding geweest om ook te kijken naar conditieverschillen tussen nestjongen op de ringdatum. Daartoe zijn 11 sets geanalyseerd (4 op kleigrond en 7 op zandgrond). Ook nu bleken de resultaten op klei achter te blijven bij die op zand. Een eerste vergelijking van prooiresten versterkte de hypothese dat voedsel een belangrijke rol speelt bij de gevonden verschillen.

Om daar meer zicht op te krijgen is een projectplan opgesteld om onder meer met geavanceerd cameraonderzoek een beter beeld te krijgen van de prooiaanvoer bij nesten op klei en zand. Voor dat project zijn via Vogelbescherming en het Dinamofonds middelen beschikbaar gekomen en voor 2024 staat het eerste pilotjaar op het programma.

Paalkastenproject

Een gift van een gulle gever en Vogelbescherming Nederlands leidde ertoe dat er in het najaar verspreid door het land 10 paalkasten zijn geplaatst op plekken waar het niet mogelijk is een standaardkast in een boom of schuur op te hangen. Doel is de functionaliteit van deze kasten te testen en te onderzoeken of ze voor steenuilen een goed alternatief vormen. Over de resultaten wordt gerapporteerd.

Verspreidingsonderzoek en trends

STONE werkt nauw samen met Sovon bij onderzoek naar het voorkomen en aantallen steenuilen in Nederland (inventarisatieonderzoek). Eind 2019 (doorlopend in de jaren daarna) is op initiatief van Sovon en in samenwerking met STONE ingezet op uitbreiding van het aantal steenuilengebieden in diverse regio's. De meest recente populatietrends zijn opgenomen in het rapport over 50 jaar reproductie.

Ringonderzoek

Ringonderzoek draagt in combinatie met reproductieonderzoek in belangrijke mate bij aan de kennis over het functioneren van populaties, zoals demografische processen die ontwikkelingen in de populatieomvang kunnen verklaren. Het ringen van steenuilen is dan ook een belangrijke onderzoekspoot waarbij STONE nauw samenwerkt met het Vogeltrekstation.

De reproductieanalyse die hiervoor ter sprake kwam, heeft aanleiding gegeven om in 2024 de mogelijkheden te onderzoeken voor een actuele analyse van overleving en sterfte op basis van ringgegevens, hopelijk ook met een onderscheid naar klei en zand. Mogelijk kan dat resulteren in een populatieonderzoek waarvoor in 2021 reeds de mogelijkheden zijn verkend.

Volgend op de in 2019 ingezette inspanningen om te komen tot een nieuwe

jaarverslag 2023

structuur voor de opleiding, examinering en certificering van steenuilenringers, organiseerde STONE in 1 februari 2019 i.s.m. Vogeltrekstation een bijeenkomst voor de STONE-RC's en enkele steenuilenringers om de mogelijkheden voor een nieuwe opzet van certificering en bijscholing van steenuilenringers te verkennen. Op basis hiervan organiseerde STONE i.s.m. het Vogeltrekstation in voorjaar 2023 de jaarlijkse certificeringsbijeenkomst voor steenuilenringers.

Boomgaardproject

In kader van het 25-jarige bestaan van STONE is een project gestart om verspreid over Nederland 25 STONE-boomgaardjes - bestaande uit elk 10 streekeigen hoogstamfruitbomen - te realiseren. Boomgaardjes als representant van geschikt leefgebied voor steenuilen. Hiervoor heeft STONE naast de inzet van eigen middelen, subsidie gekregen van het (Prins Bernhard) Cultuurfonds. Hiervan is het merendeel reeds in 2023 aangelegd, de andere gaardjes worden in 2024 aangeplant.

Wettelijke bescherming

Regelmatig worden STONE en steenuilenvrijwilligers ingeschakeld voor informatie of hulp bij kwesties waar de wettelijke bescherming van steenuilen aan de orde is (soortenbescherming, sinds 2017 in de Wet natuurbescherming; per 1-1-2024 de Omgevingswet). Het Kennisdocument Steenuil (uitgave van BIJ12.nl), waaraan STONE heeft meegewerkt, wordt in dergelijke kwesties veelvuldig geraadpleegd.

Medio 2019 bleek dat de verplichte sanering van asbestdaken, die was voorzien voor 2024, van de baan is. Toch blijft renovatie en sloop van (kleine) agrarische gebouwen een bedreiging voor de steenuilen omdat geschikte broedgelegenheid hierdoor nog steeds afneemt. De verplichte asbestdaksanering was op verschillende plekken in

Nederland de aanzet om bijvoorbeeld via een soortmanagementplan en een generieke ontheffing, de bescherming van gebouw-bewonende beschermde soorten ter hand te nemen. Gelukkig worden zulke initiatieven veelal doorgezet ondanks dat de asbestsaneringsplicht is komen te vervallen.

In de komende jaren zal de ontwikkeling van pilots om te komen tot 'soortmanagementplannen' naar verwachting verder gestalte krijgen.

Communicatie & publiciteit

Symposium en landelijke dag 2023

Op 8 maart 2022 bestond STONE 25 jaar. Vanwege de nasleep van corona en de gewenste goede voorbereiding, is besloten de feestelijkheden rond dit jubileum uit te stellen tot februari 2023.

Op vrijdag 3 februari organiseerde STONE in samenwerking met de Vlaamse Steenuilenwerkgroep/Natuurpunt, Vogelbescherming Nederland en Brabants Landschap in Vught het [symposium 'Basiskwaliteit Natuur: de praktijk aan de hand van de steenuil'](#). Vanuit verschillende invalshoeken namen de sprekers de deelnemers mee naar de theorie en de praktijk van de Basiskwaliteit Natuur en de rol van de steenuil daarin. Getuige de geanimeerde gesprekken in de pauzes hebben de deelnemers - die afkomstig waren van overheden en natuuradviesbureaus, maar ook vele bij steenuilenbescherming betrokken vrijwilligers - inspiratie opgedaan om met de bescherming van het leefgebied van de steenuil aan de slag te gaan.

Op zaterdag 4 februari was de [Landelijke Steenuilendag](#) 2023 voor alle vrijwilligers en begunstigers. Deze dag stond uiteraard in het teken van 25 jaar steenuilenbescherming en -onderzoek, waar alle vrijwilligers centraal

stonden. Het werd een gezellig feestje rond de 25ste verjaardag van STONE! In een druk bezocht theater De Speeldoos in Vught kregen de ongeveer 200 aanwezigen een gevarieerd programma voorgeschoteld. Naast interessante presentaties over steenuilenonderzoek en -bescherming, werden de bezoekers verrast met een Vrijwilligers Parade waarin enkele opzienbarende 'steenuileninnovaties' en praktische beschermingsmaatregelen de revue passeerden. Zoals het hoort trakteert een jarige en dus gingen alle bezoekers naar huis met twee presentjes: een potje heerlijke biologische fruitstroop uit een steenuil-vriendelijke Limburgse hoogstamboomgaard (speciaal gestookt door Ger Graus uit Ohé en Laak), en het jubileumboekje '25 jaar STONE, 1997-2022'.

Website steenuil.nl

De website is één van de belangrijkste communicatiemiddelen van STONE. Geïnteresseerden weten hun weg naar de website te vinden. Eind 2022/begin 2023 is een aanvang gemaakt met een grote vernieuwing van de website. Door tijdgebrek is dat helaas blijven liggen en wordt dit in 2024 verder opgepakt. Doel is om te komen tot een zowel technisch als qua uiterlijk up-to-date website, zodat STONE een toekomstbestendige en representatieve website heeft.

Digitale nieuwsbrief

Iedere geïnteresseerde kan zich gratis abonneren op de digitale nieuwsbrief van STONE. In 2023 stonden circa 1.500 mailadressen op de verzendlijst; dit aantal is al enkele jaren stabiel. De nieuwsbrief is daarmee een prima communicatiemiddel waarmee STONE een groot publiek kan bereiken.

De nieuwsbrieven bevatten korte bijdragen over het werk van STONE en over de

bescherming van en het onderzoek naar de steenuil. Gedurende het verslagjaar zijn vijf nieuwsbrieven verschenen.

Webcam Beleef de Lente

Al sinds de start van Beleef de Lente in 2007 - het webcamproject van Vogelbescherming - is de steenuil van de partij en is STONE hier intensief bij betrokken. Ook in 2023 participeerde STONE in 'team steenuil', dat voor en achter de schermen een bijdrage levert aan het grote succes van de webcams. STONE verzorgde het logboek en de begeleiding. Ook dit jaar werden door een klein team vrijwilligers alle prooien geteld, gecoördineerd door Geert Sterringa.

Net als voorgaande jaren bleken de steenuilen ware publiekslievelingen. Beleef de Lente biedt een prachtig podium om de steenuil, steenuilenbescherming én STONE onder de aandacht van een groot publiek te brengen.

Vlaamse steenuilendag 2023

Op 18 november 2023 vond nabij Sint-Truiden, Vlaams Limburg, de 10e Vlaamse steenuilencontactdag plaats. Als elk jaar verzorgde STONE op uitnodiging twee bijdragen, ditmaal over de resultaten van het onderzoek naar 50 jaar reproductie van de steenuil in Nederland en een bijdrage over het onverwacht / ongepast gedrag bij steenuilen voor de webcam van BdL. Daarnaast werd een stand bemand.

Sovon-dag 2023

Een week later, op 25 november 2023, was STONE met een stand present op de landelijke Sovondag, die dit jaar in het teken stond van het 50-jarig bestaan van onze samenwerkingspartner.

Lezingen, gastlessen e.d.

RC's en bestuursleden verzorgden in 2023 regelmatig lezingen in het hele land, vaak voor lokale (steen)uilenwerkgroepen en natuurverenigingen. Zulke goedbezochte bijeenkomsten zijn prima gelegenheden steenuilenbeschermers, erfbewoners en het brede publiek op een laagdrempelige manier te betrekken bij de bescherming van steenuilen.

Publicaties

Tijdschrift Uilen 12

In het eerste kwartaal van 2023 verscheen editie 12 van jaartijdschrift Uilen (oplage 900 stuks). In de tweede helft van april is het tijdschrift verzonden aan de begunstigers en abonnees.

Uilen is de jaaruitgave van de gezamenlijke Nederlandse uilenwerkgroepen (STONE, KWN Kerkuilenwerkgroep Nederland en OWN Oehoewerkgroep Nederland). De redactie is in handen van STONE (bestuur en Joep van der Laar). Voor de productie van *Uilen* is een projectbijdrage ontvangen van Vogelbescherming Nederland. STONE-begunstigers ontvangen het tijdschrift gratis. Daarnaast is er de mogelijkheid om een los abonnement te nemen. De abonnementenadministratie en distributie worden verzorgd door STONE.

Jubileumboekje STONE 25, 1997-2022

Ter gelegenheid van het jubileum van STONE is een [jubileumboekje](#) uitgebracht dat de lezer al struinend meeneemt door 25 jaar steenuilenonderzoek en -bescherming. Het boekje is gratis uitgedeeld aan alle bezoekers van het symposium en landelijke dag, en meegestuurd met Uilen 12 dat in april 2023 verscheen.

Rapport '50 jaar reproductie van de steenuil in Nederland'

Zie ook onder "Onderzoek & bescherming".

Webshop

De diverse publicaties van STONE mogen blijvend op grote belangstelling rekenen. De bescheiden webshop in de eind 2019 vernieuwde website, waar alle publicaties van STONE besteld kunnen worden (zo lang de voorraad strekt), bleek in een behoefte te voorzien. Met name (oude nummers van) tijdschrift *Uilen* en het in 2019 verschenen boekje *Erfbeesten* werden verkocht.

De brochure Steenuil (oorspronkelijke oplage 12.000; 2015), die gratis aan erfbewoners wordt uitgedeeld, voorziet in een grote behoefte. De geupdate herdruk, die in 2021 is verschenen (oplage 3.000), is ook al grotendeels op.

STONE bedankt alle personen en organisaties waarmee in 2023 is samengewerkt, waaronder:

 Stichting **STONE** Steenuilenoverleg Nederland, 2023

KvK 04060512

rekening NL19 INGB 000 3330852 t.n.v. STONE te Culemborg

Stichting STONE is ANBI-erkend: RSIN-nummer 8187.90.003

secretariaat:

postadres Aladnaweg 15, 7122 RP Aalten

telefoon 0543 722 316

e-mail stone@steenuil.nl

internet www.steenuil.nl